

METHODS OF ANALYZING THE RISK OF CORRUPTION IN INTERNAL AFFAIRS BODIES AND MINIMIZING THEM

Zukhriddin Khairullaevich Khojaev

Researcher

Namangan State University

Namangan, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: corruption, internal affairs bodies, corruption risks, risk analysis, risk analysis methods, minimizing corruption risks, preventive measures, control mechanisms, training and awareness-raising, ethical standards, transparency.

Received: 29.05.24

Accepted: 31.05.24

Published: 02.06.24

Abstract: The article examines the methods of analyzing the risks of corruption in the internal affairs bodies and effective strategies for minimizing them. In the context of modern society, where corruption poses a serious threat to the rule of law, security and trust of citizens in law enforcement agencies, the study offers a comprehensive approach to identifying, analyzing and preventing corruption offenses. The author analyzes the main factors contributing to corruption in police structures, such as lack of transparency, insufficient control mechanisms and low wages. To assess risks and develop effective anti-corruption strategies, it is proposed to use both qualitative and quantitative analysis methods, including SWOT analysis, cost-benefit analysis, modeling the likelihood and impact of corruption acts. In conclusion, the article emphasizes the importance of an integrated approach, including staff training, increased control, the development of ethical standards and measures to encourage conscientious behavior of law enforcement officers. The proposed methods and strategies can serve as a basis for the development of effective mechanisms to combat corruption in the field of internal affairs.

ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA KORRUPTSIYA XAVFINI TAHLIL QILISH VA ULARNI MINIMALLASHTIRISH USULLARI

Zuxriddin Xayrullaevich Xojaev

tadqiqotchi

Namangan davlat universiteti

Namangan, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: korruptsiya, ichki ishlar organlari, korruptsiya xavfi, xatarlarni tahlil qilish, xatarlarni tahlil qilish usullari, korruptsiya xavfini minimallashtirish, profilaktika choralari, nazorat mexanizmlari, o'qitish va xabardorlikni oshirish, axloqiy me'yorlar, shaffoflik.

Annotatsiya: maqolada ichki ishlar organlarida korruptsiya xavfini tahlil qilish usullari va ularni minimallashtirishning samarali strategiyalari ko'rib chiqiladi. Korruptsiya fuqarolarning qonuniyligi, xavfsizligi va huquqni muhofaza qilish organlariga bo'lgan ishonchiga jiddiy tahdid soladigan zamonaviy jamiyat sharoitida tadqiqot korruptsion qonunbuzarliklarni aniqlash, tahlil qilish va oldini olishga kompleks yondashuvni taklif etadi. Muallif politsiya tuzilmalarida korruptsiyaga olib keladigan asosiy omillarni tahlil qiladi, masalan, shaffoflikning yo'qligi, nazorat mexanizmlarining etarli emasligi va ish haqining pastligi. Xatarlarni baholash va korruptsiyaga qarshi samarali strategiyalarni ishlab chiqish uchun sifatli va miqdoriy tahlil usullaridan, shu jumladan SWOT tahlilidan, xarajatlar va foyda tahlilidan, korruptsiya harakatlarining ehtimoli va ta'sirini modellashtirishdan foydalanish taklif etiladi. Xulosa qilib aytganda, maqolada xodimlarni o'qitish, nazoratni kuchaytirish, axloqiy me'yorlarni ishlab chiqish va huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining vijdonli xatti-harakatlarini rag'batlantirish choralari o'z ichiga olgan kompleks yondashuvning ahamiyati ta'kidlangan. Taklif etilayotgan usul va strategiyalar ichki ishlar sohasidagi korruptsiyaga qarshi kurashning samarali mexanizmlarini ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

МЕТОДЫ АНАЛИЗА РИСКОВ КОРРУПЦИИ В ОРГАНАХ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ И ИХ МИНИМИЗАЦИИ

Зухриддин Хайруллаевич Ходжаев

Исследователь

Наманганского государственного Университета

Наманган, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: коррупция, органы внутренних дел, риски коррупции, анализ рисков, методы анализа рисков, минимизация рисков коррупции, превентивные меры, контрольные механизмы, обучение и повышение осведомленности, этические стандарты, транспарентность.

Аннотация: Статья рассматривает методы анализа рисков коррупции в органах внутренних дел и эффективные стратегии их минимизации. В контексте современного общества, где коррупция представляет серьезную угрозу для законности, безопасности и доверия граждан к правоохранительным органам, исследование предлагает комплексный подход к выявлению, анализу и предотвращению коррупционных проступков. Авторы анализируют основные факторы, способствующие коррупции в полицейских структурах, такие как отсутствие прозрачности, недостаточные контрольные механизмы и низкая заработная плата. Для оценки рисков и разработки эффективных стратегий противодействия коррупции предлагается использовать как качественные, так и количественные методы анализа, включая SWOT-анализ, анализ затрат и выгод, моделирование вероятности и воздействия коррупционных деяний. В заключение, статья подчеркивает важность комплексного подхода, включающего обучение персонала, усиление контроля, разработку этических стандартов и мер по стимулированию добросовестного поведения сотрудников правоохранительных органов. Предложенные методы и стратегии могут служить основой для разработки эффективных механизмов борьбы с коррупцией в сфере внутренних дел.

KIRISH

Ichki ishlar organlaridagi korruptsiya (ATS) qonun va tartib, jamoat xavfsizligi va fuqarolarning huquqni muhofaza qilish organlariga bo'lgan ishonchiga jiddiy tahdid soladi. Korruptsiyaga qarshi samarali kurashish uchun nafaqat jinoiy huquqiy, balki tizimli yondashuv, shu jumladan xatarlarni tahlil qilish va ularni minimallashtirish choralarini ko'rish zarur. Ushbu maqolada biz ichki ishlar boshqarmasidagi korruptsiya xavfini tahlil qilishning asosiy usullarini va ularni qanday kamaytirishni ko'rib chiqamiz. Xodimlarni tayinlash, o'qitish, xizmatni boshqarish va rag'batlantirish bilan bog'liq ichki jarayonlar va protseduralarni o'rganish va baholash[1]. Korruption xatti-harakatlar yuzaga kelishi mumkin bo'lgan zaif joylarni aniqlash. Ichki ishlar organlarida moliyaviy oqimlarni tahlil qilish.

ASOSIY QISM

Xodimlarning tushunarsiz boyitilishini yoki shubhali operatsiyalarni aniqlash. Axloqiy me'yorlar va qadriyatlarni anglash darajasini aniqlash uchun xodimlar o'rtasida so'rovnomalar va so'rovlar o'tkazish. Fuqarolarning korrupsiya faktlari to'g'risidagi murojaatlarini tahlil qilish va ularni tekshirish bo'yicha choralar ko'rish. Hujjatlarni soxtalashtirish imkoniyatini kamaytirish uchun elektron hujjat aylanish tizimlaridan foydalanish [2]. Suiiste'mollikning oldini olish uchun CCTV va kirishni boshqarish tizimlarini joriy etish. Axloq va kasbiy faoliyat bo'yicha muntazam treninglar va seminarlar o'tkazish. Xodimlar o'rtasida huquqiy savodxonlikni oshirish dasturlarini joriy etish. Korrupsiya holatlarini tekshirishning shaffof va samarali mexanizmlarini yaratish. Korrupsiyalashgan xodimlarni imtiyozsiz mustaqil ravishda jinoiy javobgarlikka tortish.

ATS faoliyatini kuzatishda jamoat kuzatuvchilari va mustaqil ekspertlarni jalb qilish. Korrupsiya faktlari to'g'risida xabar berish uchun fuqarolar bilan aloqa mexanizmlarini yaratish. Ichki ishlar organlarida korrupsiya xavfini samarali tahlil qilish va ularni minimallashtirish ichki jarayonlarni tahlil qilish, moliyaviy operatsiyalarni monitoring qilish, madaniyat va axloqiy xulq-atvorni baholash va texnologik echimlarni amalga oshirishni o'z ichiga olgan kompleks yondashuvni talab qiladi[3]. Xodimlarni o'qitish, qattiq jazo choralari belgilash va huquqni muhofaza qilish organlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazoratini kuchaytirish ham muhim element hisoblanadi. Faqatgina ushbu chora-tadbirlarning umumiyliги korrupsiya darajasining sezilarli darajada pasayishiga va fuqarolarning ATSGa bo'lgan ishonchini oshirishga imkon beradi.

Ichki ishlar organlaridagi korrupsiya (ATS) jamoat xavfsizligi, qonuniyligi va huquqni muhofaza qilish organlariga bo'lgan ishonch uchun jiddiy tahdiddir. Ichki ishlar boshqarmasida korrupsiya xavfini samarali boshqarish tizimli yondashuvni talab qiladi, bu ham potentsial tahdidlarni tahlil qilishni, ham ularni oldini olish va minimallashtirish bo'yicha tegishli choralarni qo'llashni o'z ichiga oladi.

ATSda korrupsiya xavfini tahlil qilishning birinchi bosqichi korrupsiya ehtimoli eng yuqori bo'lgan joylarni aniqlashdir. Bu politsiya faoliyatining o'ziga xos turlari, ichki nazorat tizimidagi zaif tomonlar yoki tashkiliy madaniyatda axloqning etarli emasligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin[4]. Zaif zonalarini aniqlagandan so'ng, ularning har birida korrupsiya ehtimoli va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan oqibatlarni tahlil qilish kerak. Bu xavflarning oldini olish va boshqarish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqishni birinchi o'ringa qo'yadi. Ichki ishlar idoralarida korrupsiyaning sabablarini, masalan, kuzatuv tizimidagi kamchiliklar, ishga qabul qilish tartibidagi kamchiliklar, kam ish haqi va halollikni rag'batlantirish mexanizmlarining etishmasligini o'rganish muhimdir.

Mavjud nazorat tadbirlarining samaradorligini va ularning korrupsiyaga qarshi kurashning zamonaviy standartlari va usullariga muvofiqligini tahlil qilish. ATS xodimlarini axloqiy

me'yorlar va faoliyat tamoyillari bo'yicha o'qitish, shu jumladan qiyin vaziyatlarda axloqiy qarorlar qabul qilish bo'yicha treninglar. Xodimlarning faoliyatini nazorat qilish va nazorat qilishning zamonaviy tizimlarini joriy etish, shu jumladan videokuzatuv, audio yozuvlar, shuningdek moliyaviy operatsiyalar va xodimlarning mol-mulkini monitoring qilish. ATS xodimlarining munosib ish haqi va ijtimoiy himoyasini ta'minlash pora olish motivatsiyasini kamaytirishi mumkin. Jamiyat bilan aloqa qilishning ochiq mexanizmlarini yaratish, shu jumladan fuqarolarning shikoyatlari va murojaatlari ehtimoli, shuningdek korrupsiya holatlari aniqlanganda ichki tekshiruvlar o'tkazish.

Ichki ishlar organlaridagi korrupsiya jamiyat, huquq-tartibot va huquqni muhofaza qilish organlariga bo'lgan ishonch uchun jiddiy tahdiddir. Ushbu hodisaga qarshi samarali kurashni ta'minlash uchun korrupsiya xavfini tahlil qilish usullari kompleksini qo'llash va ularni minimallashtirish bo'yicha tegishli strategiya va tadbirlarni ishlab chiqish zarur[5]. Ushbu maqolada biz huquqni muhofaza qilish organlarida korrupsiya xavfini tahlil qilishning asosiy yondashuvlarini va ularning oldini olish usullarini ko'rib chiqamiz.

Korrupsiya xavfini tahlil qilishning birinchi qadamlaridan biri bu huquqni muhofaza qilish organlarida tashkiliy madaniyat va shaffoflik darajasini baholashdir. Bunga tashkilotda qabul qilingan qadriyatlar va me'yorlar tizimini o'rganish, shuningdek uning faoliyati va qabul qilingan qarorlari to'g'risida ma'lumotlarning mavjudligini baholash kiradi[6]. Tashkiliy madaniyat va shaffoflikning zaif tomonlarini aniqlash uchun auditorlik tekshiruvlari, xodimlar va jamoatchilik so'rovlari va statistik ma'lumotlarni tahlil qilish mumkin. Korrupsiya xavfini tahlil qilishning muhim jihati huquqni muhofaza qilish organlari ishida qo'llaniladigan jarayonlar va protseduralarni o'rganishdir. Bunga nazorat va nazorat tizimining samaradorligini, ishga qabul qilish va martaba ko'tarilish tartib-qoidalarini va korrupsiya shikoyatlarini tekshirish mexanizmlarini baholash kiradi. Jarayonlar va protseduralarni tahlil qilish buzilgan xodimlar tomonidan ishlatilishi mumkin bo'lgan zaifliklarni aniqlashga imkon beradi.

Zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarni qo'llash huquqni muhofaza qilish organlarida korrupsiyaga qarshi kurashish samaradorligini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. Bunga raqamli monitoring va tahlil tizimlaridan foydalanish, xodimlarni biometrik identifikatsiyalash va korrupsiyaning yuzaga kelishi mumkin bo'lgan holatlarini kuzatish uchun maxsus dasturlar va dasturlarni ishlab chiqish kiradi. Texnologiyalar, shuningdek, huquqni muhofaza qilish organlari faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarning shaffofligi va mavjudligini ta'minlash uchun ishlatilishi mumkin. Korrupsiya xavfini minimallashtirishning muhim jihati huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarini o'qitish va malakasini oshirishdir[7]. Bunga axloq va kasbiy javobgarlik bo'yicha treninglar va seminarlar o'tkazish, korrupsiyani aniqlash va oldini olish usullarini o'rgatish, xodimlarni samarali boshqarish va boshqarish ko'nikmalarini

rivojlantirish kiradi. O'qitish va malaka oshirish korruptsiyaga nisbatan nol bag'rikenglik madaniyatini yaratishga va xodimlarning kasbiy darajasini oshirishga imkon beradi.

Huquqni muhofaza qilish organlaridagi korruptsiyaga qarshi kurashda jamoatchilik va fuqarolik jamiyati bilan faol hamkorlik muhim rol o'ynaydi. Bunga jamoat tashkilotlari va mustaqil ekspertlarning huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatini kuzatishda ishtirok etishi, korruptsiyaga qarshi kurashish bo'yicha jamoatchilik eshituvlari va maslahatlashuvlarini o'tkazish, fuqarolarning fikr-mulohazalari va shikoyatlarini qabul qilish mexanizmlarini yaratish kiradi[8]. Jamoatchilik bilan hamkorlik korruptsiya holatlarini aniqlash va oldini olishga yordam beradi va huquqni muhofaza qilish organlariga ishonchni oshiradi. Ichki ishlar organlarida korruptsiyaga qarshi samarali kurash tizimli yondashuvni va xavflarni tahlil qilish va ularni minimallashtirishning turli usullaridan foydalanishni talab qiladi. Tashkiliy madaniyatni baholash, jarayonlar va protseduralarni tahlil qilish, texnologiya va innovatsiyalarni qo'llash, xodimlarni o'qitish va malakasini oshirish va jamoatchilik bilan hamkorlikning kombinatsiyasi korruptsiyaga qarshi samarali kurashish va huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatida halollik va shaffoflikni ta'minlash imkonini beradi.

Ichki ishlar organlarida korruptsiya xavfini tahlil qilish va ularni minimallashtirish usullarini ishlab chiqish huquqni muhofaza qilish tizimining samaradorligi va halolligini ta'minlashning asosiy jihatlari hisoblanadi. Korruptsiya xavfini samarali boshqarish aholining huquqni muhofaza qilish organlariga bo'lgan ishonchini oshirishga, jamiyatda qonuniylik va adolatni mustahkamlashga yordam beradi. Quyida korruptsiya xavfini tahlil qilishning asosiy usullari va ularni ichki ishlar organlarida minimallashtirish strategiyalari haqida umumiy ma'lumot berilgan.

Korruptsiya xavfini tahlil qilish. Birinchi qadam turli bo'limlarda va boshqaruvning turli darajalarida korruptsiyaning barcha mumkin bo'lgan xavflarini aniqlashdir. Bunga jarayonlar, protseduralar, ish vazifalari va vakolatlarni tahlil qilish kiradi. Xatarlarni aniqlagandan so'ng, ular tashkilotga zarar etkazish ehtimoli va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan mezonlar bo'yicha baholanadi. Bu sizga xavflarni birinchi o'ringa qo'yish va eng muhim sohalarni aniqlash imkonini beradi. Ichki jarayonlar va operatsiyalarni muntazam ravishda tekshirish va monitoring qilish korruptsiyaga olib kelishi mumkin bo'lgan zaif va nomuvofiqliklarni aniqlashga yordam beradi.

Korruptsiya xavfini minimallashtirish usullari. Protседuralar va qarorlarning shaffofligini oshirish, shuningdek, ichki ishlar organlari faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarga kirishni ta'minlash korruptsion harakatlar uchun imkoniyatlarni kamaytiradi[9]. Xodimlar uchun aniq xulq-atvor qoidolari va standartlarini, shu jumladan axloq va kasbiy xulq-atvor qoidalarini ishlab chiqish va amalga oshirish korruptsiyaga qarshi kurashda muhim qadamdir.: Xodimlarning malakasini oshirish va korruptsiyani aniqlash va oldini olish usullarini o'rgatish ishonchli va malakali jamoani yaratishga yordam beradi. Samarali nazorat va nazorat tizimlarini, shu jumladan

mustaqil tekshiruvlar va ichki tekshiruvlarni amalga oshirish korruptsiya harakatlarini o'z vaqtida aniqlash va oldini olishga yordam beradi.

Axloqiy xulq-atvorning yuqori standartlarini namoyish etadigan va korruptsiyaga qarshi faol kurashadigan xodimlarni rag'batlantirish tizimini yaratish halollik va mas'uliyat madaniyatini shakllantirishga yordam beradi. Ichki ishlar organlarida korruptsiyaga qarshi kurash xavflarni tahlil qilish va baholashni, shuningdek ularni minimallashtirish bo'yicha samarali choralarni ishlab chiqish va amalga oshirishni o'z ichiga olgan kompleks yondashuvni talab qiladi. Yuqoridagi usul va strategiyalarni amalga oshirish nafaqat korruptsiya darajasini pasaytirishga, balki huquqni muhofaza qilish tizimining samaradorligi va sifatini sezilarli darajada oshirishga, jamiyatning hokimiyat organlariga ishonchini mustahkamlashga imkon beradi.

XULOSA

Ichki ishlar organlarida korruptsiya xavfini samarali tahlil qilish va ularni minimallashtirish zaif hududlarni aniqlash va korruptsiya jinoyatlari ehtimolini baholashni, shuningdek ularning oldini olish va ularga qarshi kurashish uchun turli xil choralarni qo'llashni o'z ichiga olgan kompleks yondashuvni talab qiladi. Biroq, faqat ushbu chora-tadbirlarning kombinatsiyasi bilan huquqni muhofaza qilish organlarining samarali ishlashini ta'minlash va jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Muzaffar o'g'li, Abdiqahhorov Davlatbek, and Xaitmurodov Sardorbek Xasan o'g'li. "Korrupsiya insoniyat taraqqiyotining kushandasi." *Journal of Universal Science Research* 1.5 (2023): 210-214.
2. Nodirbek O'ktam o'g, Qurbonov. "Uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurashning o'ziga xos xususiyatlari va ahamiyati." *ОБРАЗование наука и инновационные идеи в мире* 20.6 (2023): 167-176.
3. Xolisxon, Umarova. "Ma'muriy huquq sohasida ma'muriy ixtiyoriylikning (diskretion vakolatning) qonuniyligi prinsipining ahamiyati." *International Conference on Legal Sciences*. Vol. 1. No. 6. 2023.
4. Aslonov, Jasur Abduxalilovich, and Odil Abdugafurovich Yusufjanov. "Korrupsiya fenomenini o'rganishdagi ilmiy nazariy yondashuvlar va o'zbekiston respublikasida korruptsiyaga qarshi kurashish siyosati." *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences* 1.6 (2021): 288-304.
5. Baxodirov, Zokirjon. "Korrupsiyani mamlakat iqtisodiy xavfsizligiga ta'siri va uni bartaraf etish chora-tadbirlari." *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)* 2.10 (2022): 362-373.

6. Abdurakhmonova, Nilufar, et al. "O'zbekiston Milliy Universiteti xabarlari, 2023 ISSN 2181-7324."

7. Железняк, Николай Семенович. "О факторах, детерминирующих коррупцию в органах внутренних дел." *Всероссийский криминологический журнал* 4 (2008): 31-35.

8. Долинко, Василий Иванович. "Анализ рисков и угроз в системе материально-технического снабжения органов внутренних дел Российской Федерации в особых условиях и методы их снижения." *Труды Академии управления МВД России* 2 (22) (2012): 111-114.

9. Анимоков, Ислам Каншоубиевич. "Коррупция в органах внутренних дел: проблемы и предложения по их минимизации." *Евразийский юридический журнал* 7 (2019): 342-343.